

EU & Projekt
J.nr. 24-223300-000004
Ref. KEDR
Den 17. juni 2024

Høringsnotat vedr. ekstern høring af bekendtgørelse om tilskud til vand- og klimaprojekter 2024 og 2025		
	Bemærkninger	Opfølgning
1.	Kommunernes Landsforening (KL)	
1.1.	<p>Generelle bemærkninger</p> <p>Vi står overfor en historisk grøn omstilling af vores arealer. I Danmark har vi planer for mere areal, end vi har til rådighed. Det er derfor centralt, at tilskudsordninger har fokus på at understøtte flere formål på én gang og, at der er en høj grad af fleksibilitet imellem de forskellige ordninger. Multifunktionelle projekter er også mange steder nøglen til frivillighed og lokal opbakning til projekterne.</p> <p>Generelt opfordrer KL til, at ordningen vand- og klimaprojekter i endnu højere grad understøtter helhedsorienteret arealanvendelse og samtænkes med øvrige relevante tilskudsordninger. Vi skal give projektere og lodsejere størst mulige incitament til at opfylde flere formål på de samme arealer, fremfor fokus på omkostningseffektivitet indenfor monofunktionelle formål.</p>	<p>Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen:</p> <p>Landbrugsstyrelsen tager bemærkningerne med i det videre arbejde med at udvikle ordningen. Landbrugsstyrelsen indgår gerne i en fremadrettet dialog om udvikling af en ordning, hvor der kan tages flere hensyn ved gennemførelse af projekterne.</p>
1.2	<p>Det er positivt med større fleksibilitet i forhold til placering af kvælstofvådområder ved indførelse af et nyt geografisk niveau – kystvandgrupper, som omfatter flere kystdeloplande. KL bemærker, at det bør følges op med uddybning af, hvordan denne fleksibilitet skal administreres, herunder i forhold til samspillet med bilag 11 i vandområdeplanerne 2021-2027.</p>	<p>Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen, men giver anledning til ændringer i vejledningen:</p> <p>Landbrugsstyrelsen vil i den endelige version af ordningsvejledningen præcisere, hvordan kystvandgrupper bliver administreret af Miljøstyrelsen. Desuden kan det oplyses, at den</p>

	<p>KL ser gerne, at der bliver mulighed for endnu mere fleksibilitet på tværs af ordninger, virkemidler og oplande.</p>	<p>elektroniske vandoplandsplan vil blive opdateret som følge af de nye regler.</p>
1.3	<p><i>Lempelse af krav til etableringsprojekter i lavbundsindsatsen</i></p> <p>Udkastet til bekendtgørelse lempet krav til etablering af lavbundsprojekter således, at det ikke længere er et krav, at 60 pct. af projektområdet skal overlappes med kulstofrige lavbundsarealer med minimum 6 pct. kulstof. KL bakker op om denne lempelse.</p> <p>Ved forundersøgelser af lavbundsprojekter er der dog stadig krav om minimum 60 pct. overlap. Det nye tørvekort indeholder imidlertid markant færre kulstofrige lavbundsarealer, og der er dermed færre potentielle projektområder, som kan leve op til kravet om de 60 pct. overlap. Kravet kan derfor medføre, at der ansøges om færre forundersøgelser end hidtil. På den baggrund opfordrer KL til, at kravet om 60 pct. overlap også lempes for forundersøgelser.</p>	<p>Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen:</p> <p>Beliggenhedskravet til forundersøgelser til lavbundsprojekter skal sikre, at der hovedsageligt undersøges arealer, der forventes at have en klimaeffekt. Landbrugsstyrelsen anerkender dog, at der kan være konkrete og lokale argumenter for at undersøge et større areal udenom de kortlagte tørvearealer, og derfor er det muligt at fravige kravet i forbindelse med ansøgningsprocessen.</p> <p>Herudover er det første gang, at det nye kulstofkort udgør administrationsgrundlaget og styrelsen ønsker at benytte ansøgningsrunderne til at høste erfaringer angående det nye kortgrundlags betydning for de ansøgte projekter.</p> <p>Bemærkningen giver dermed ikke anledning til at ændre i bekendtgørelsen, men vil blive genovervejet i forbindelse med kommende udmøntninger af vand- og klimaprojekter.</p>
1.4	<p><i>Tilskud til fosforvådområder og restaurering af ådale</i></p> <p>KL hilser velkomment, at det nu bliver muligt at søge tilskud til fosforvådområder og restaurering af ådale, som skal bidrage til forbedring af vandmiljøet og samtidig kan have en klimaeffekt.</p> <p>I relation til fosforvådområder er det positivt, at kravene er forenklet i forhold til de seneste ansøgningsrunder i 2022. På den længere bane opfordrer KL til større fleksibilitet imellem de godkendte fosforvirkemidler, jævnfør virkemiddelkataloget - fx ved, at muligheden for at søge tilskud til fosforvirkemidler rummes i samme tilskudsordning. Det ville understøtte helhedstænkningen i projekterne, som i dag udfordres af, at tilskud til fosforvådområder</p>	<p>Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen:</p> <p>Landbrugsstyrelsen tager bemærkningen med i det videre arbejde med at udvikle ordningen, eventuelt i arbejdet med CAP-planen for den næste reformperiode.</p>

	<p>ligger i Landbrugsstyrelsens tilskudsordning til vand- og klimaprojekter, mens tilskud til fosforrelaterede indsatser i vandløb (sandfang, træplantning mv.) ligger i Miljøstyrelsens tilskudsordninger til vandløbsrestaurering.</p>	
1.5	<p><i>Kompensation for værditab</i> Det fremgår, at Landbrugsstyrelsen i løbet af 2024 forventer at kunne tilbyde en ny metode til at kompensere lodsejere, der frivilligt indgår i vand og klimaprojekter. Det betyder, at lodsejere kan vælge at beholde ejerskabet til arealer og få udbetalt kompensation for projektarealers tabte markedsværdi i forbindelse med afsigelse af jordfordelingskendelsen. KL bifalder dette initiativ, som giver lodsejerne en tredje mulighed for valg af kompensation som supplement de eksisterende to muligheder for salg eller engangskompensation.</p>	<p>Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen: Landbrugsstyrelsen har noteret bemærkningen.</p>
1.6	<p>Specifikke bemærkninger <i>Fristen for ansøgninger i 2024 bør justeres</i> Det fremgår af bekendtgørelsesudkastets § 5, stk. 1, at der i 2024 kan indgives ansøgninger i perioden 20. juni – 3. september. Det vil sige hen over sommerferien, hvor mange holder ferie forskudt. Ansøgningen skal blandt andet indeholde to direkte sammenlignelige tilbud på varer eller ydelser med en pris over 50.000 kr., hvilket forudsætter en udbudsphase, inden indsendelse af ansøgning. KL opfordrer til, at ansøgningsfristen forlænges frem til udgangen af september.</p>	<p>Bemærkningerne giver anledning til ændringer i bekendtgørelsen: Ansøgningsfristen for ansøgningsperioden i 2024 vil blive ændret, så fristen er mandag den 30. september 2024.</p>
1.7	<p><i>Det haster med at justere satserne for tilskud til lønudgifter</i> Det fremgår af høringsbrevet, at der arbejdes på at justere satserne for tilskud til lønudgifter. KL opfordrer til, at Landbrugsstyrelsen prioriterer arbejdet højt, og KL havde gerne set, at det var faldet på plads forud for høringen af dette bekendtgørelsesudkast. Det er centralt, at kommunernes reelle lønomkostninger som projekter, med forundersøgelse og realisering af projekter, finansieres via tilskudsordningen. Endvidere opfordrer KL til, at det tilføjes i bekendtgørelsens § 22, stk. 4, at timepriserne</p>	<p>Bemærkningerne giver anledning til ændringer i bekendtgørelsen: Landbrugsstyrelsen har beregnet nye og højere satser for de tre lønkategorier, der vil fremgå af den kundgjorte bekendtgørelse. De nye satser for de tre lønkategorier bør også kunne rumme kommende lønstigninger. Metoden anvendt til at beregne satser sker på baggrund af statistisk data, bl.a. fra Danmarks Statistik. Metoden kan ikke anvendes til at fremskrive til lønniveauer frem i tiden.</p>

	reguleres hvert år som følge af den generelle lønudvikling, hvilket også anbefales af taskforcen for udtagning af kulstofrige lavbundsjord og de kollektive virkemidler.	
1.8	<p><i>Ønske om ændret beløbsgrænse for krav om indhentning af to tilbud til kontrol af udgifternes rimelighed</i></p> <p>Det fremgår af høringsbrevet, at Landbrugsstyrelsen arbejder på en eventuel ændring af beløbsgrænsen for indhentning af to tilbud til kontrol af udgifternes rimelighed. KL bemærker, at det er et stort ønske fra kommunerne at få en hurtig afklaring af, hvorvidt beløbsgrænsen kan hæves. Beløbsgrænsen er pt. 50.000 kr., og stigende priser betyder, at det er mere reglen end undtagelsen, at kommunerne som projektejer skal bruge tid på at indhente to direkte sammenlignelige tilbud – både ved ansøgning om forundersøgelse og ved ansøgning om etablering af projekter.</p>	<p>Bemærkningerne giver anledning til ændringer i bekendtgørelsen:</p> <p>Grænsen for indhentning af to tilbud bliver ændret fra 50.000 kr. til 100.000 kr.</p>
1.9	<p><i>Ansøgningssystem og kontrol</i></p> <p>Det fremgår af bekendtgørelsesudkastets § 37, at ansøgninger om tilsagn om tilskud, projektændringer og udbetalinger skal indgives via Landbrugsstyrelsens Tast selv-system. KL bemærker hertil, at kommunerne oplever mange og store udfordringer med driften af Tast selv, som tager tid fra de kommunale projektlederes arbejde med realisering af projekter. Problemstillingen har også været rejst i taskforcen for udtagning af kulstofrige lavbundsjord og de kollektive virkemidler af flere medlemmer. Det er helt centralt, at ansøgningssystemet ophører med at være en barriere for fremdriften i indsatserne.</p> <p>Det er positivt, at anmodninger om projektforlængelse og projektoverdragelse kan indgives via e-mail eller digital post, fremfor via Tast selv. Dermed undgår man, at IT-problemer med Tast selv bliver en flaskehals for disse anmodninger.</p>	<p>Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen:</p> <p>Landbrugsstyrelsen tager bemærkningen til efterretning og kan oplyse, at der arbejdes for at forbedre styrelsens IT-system, herunder mere manuelle løsninger hvor det er relevant og muligt.</p>
1.10	Landbrugsstyrelsen gennemfører fysiske kontrolbesøg på forundersøgelser hos kommunerne. KL hører fra kommunerne, at	Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen, men giver

	<p>der bruges mange timer på disse kontrolbesøg, selvom det udelukkende drejer sig om at kontrollere bilag, som kommunen allerede har sendt ind via Tast selv. Det forekommer som uhensigtsmæssig brug af både statens og kommunernes tid – kunne det ikke gøres mere smidigt og tidsbesparende?</p>	<p>anledning til ændringer i vejledningen: Landbrugsstyrelsen udfører kontrol af alle de gennemførte projekter, der også kan være en administrativ kontrol på stedet. Dog giver bemærkningen anledning til overvejelse i forhold til, om der skal ske en revurdering af den type kontrol, der bliver udtaget på forundersøgelserprojekter. KL vil blive orienteret om dette ved en senere lejlighed.</p>
1.11	<p><i>Fravigelse af kriterier for støtteberettigelse til forundersøgelse af lavbundsprojekter</i> § 13 stk. 2. Her gives der mulighed for at kravet om, at minimum 60 pct. af et lavbundsprojektområde skal være beliggende på kulstofrige lavbundsjord med minimum 6 pct. organisk kulstof. Kravet kan fraviges, hvis ansøger kan sandsynliggøre, at tøvekortet ikke er retvisende. Betyder det, at kommunerne inden de ansøger om tilskud til forundersøgelse, skal have dokumentation for denne sandsynliggørelse? Vil kommunerne i givet fald kunne få dækket deres udgifter til sandsynliggørelsen via tilskudsordningen?</p>	<p>Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen: Landbrugsstyrelsen kan hertil oplyse, at dokumentationen forventeligt vil være en del af selve forundersøgelserprojekter, efter der er givet tilsagn. Ved ansøgning om tilsagn skal ansøger blot argumentere for, at tøvekortet vurderes ikke at være retvisende. Men det er også muligt at få dækket udgifter til kulstofprøver, der er foretaget inden ansøgning om tilsagn, hvis udgiften er afholdt efter 1. januar 2023. Kulstofprøver anses for at være en tilskudsberettiget udgift ved gennemførelse af lavbundsprojekter.</p>
1.12	<p><i>Bemærkninger til udkast til vejledning</i> Vejledningens afsnit 3.5.6 beskriver forholdet til klimakreditter. KL opfordrer til, at vejledningen suppleres med information om, hvilke afgrødekoder der skal anvendes for at sikre, at de udtagne arealer tæller med i det nationale regnskab.</p>	<p>Bemærkningerne giver anledning til ændringer i vejledningen: Landbrugsstyrelsen vil opdatere ordningsvejledningen, såfremt det er muligt at fremskaffe oplysninger om de nævnte afgrødekoder.</p>
2.	Landbrug & Fødevarer	
2.1.	<p>Generelle bemærkninger Det er vigtigt for landbrugserhvervet, at vores egne og samfundets klima- og miljømål opfyldes. Ordningerne under Landbrugsstyrelsens Vand- og Klimaprojekter er yderst væsentlige redskaber i disse bestræbelser. For at de kan levere det størst mulige bidrag, er der brug for fleksible ordninger, der i højere grad giver mulighed for multifunktionalitet ved i højere grad at</p>	<p>Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen: Styrelsen anerkender, at der fra flere sider efterspørges mulighed for gennemførelse af projekter, hvor det er muligt at finansiere tiltag, der har flere og forskellige effekter. Landbrugsstyrelsen vil derfor bruge bemærkningen i det videre arbejde med udvikling af ordningen, eventuelt i forbindelse med den kommende</p>

	<p>sammentænke de mange målsætninger, der politisk er sat for brugen af det åbne land. Vi er derfor på linje med Ekspertgruppen for Udtagning af Lavbundsjord, der anbefaler, at der i udtagningsordningerne skabes mulighed for finansiering af flere forskellige tiltag i samme projekt via ordningernes projektmidler.</p> <p>Der er desuden behov for ordninger, der sikrer en effektiv og hurtig gennemførelse af projekterne. Bl.a. skal det være lettere at skifte mellem ordninger. Det gøres bl.a. ved at ensrette kravene til forundersøgelser.</p>	<p>reformperiode for den europæiske landbrugspolitik.</p>
2.2.	<p><i>Vedr. lavbundsprojekter</i></p> <p>I udkastet til bekendtgørelse lægges der op til, at kravet om 60 pct. overlap med kulstofrige arealer fjernes, så der i stedet kun ses på omkostningseffektivitet. Det bakker vi op om, da vi mener, at det vil give anledning til, at flere projekter kan gennemføres.</p> <p>Vi bakker desuden op om, at man har valgt at afsætte betydeligt flere penge til lavbundsprojekter end sidste år, hvor søgningen var rekordhøj. Med den høje søgning, der på det seneste har været til lavbundsordningerne, er det af stor vigtighed, at der findes yderligere finansiering til indsatsen, så vi kan fortsætte det gode momentum, der er i øjeblikket.</p>	<p>Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen:</p> <p>Landbrugsstyrelsen har noteret bemærkningen.</p>
2.3.	<p><i>Vedr. kvælstofvådområder</i></p> <p>Vi noterer os med tilfredshed, at brugen af gruppering i kystvandgrupper, der blev introduceret i høringen af den kommende minivådområdeordning, går igen i bekendtgørelsen fsva. kvælstofvådområder. Vi er positive ift. anvendelse af dette nye geografiske niveau, som giver et incitament til at se på etablering af projekter i flere dele af landet.</p> <p>Introduktionen af inddelingen i kystvandgrupper rejser dog en række spørgsmål om lodsejers mulighed for fortsat at kunne modtage grundbetaling, der er et væsentligt element i lodsejers samlede</p>	<p>Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen, men giver anledning til ændringer i vejledningen:</p> <p>Landbrugsstyrelsen vil præcisere i ordningsvejledningen, hvornår det er muligt at modtage grundbetaling, herunder ved brug af undtagelsesbestemmelsen.</p>

	<p>projektøkonomi. Vi opfordrer derfor på det kraftigste Landbrugsstyrelsen til at lave en guide til, hvor og hvornår man kan modtage grundbetaling, når man indgår i de forskellige ordninger.</p>	
2.4.	<p><i>Vedr. værditabsmodellen</i> Vi har store forventninger til, at introduktionen af værditabsmodellen vil lede til endnu mere effektive ordninger. Vores bemærkninger til værditabsmodellen vil blive fremført i høringssvaret til høringen af værditabsbekendtgørelsen.</p>	<p>Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen: Landbrugsstyrelsen har noteret bemærkningen.</p>
2.5.	<p>Specifikke bemærkninger til bekendtgørelsen <i>§5 Ansøgningsfrister</i> Vi har noteret os, at der er ansøgningsfrist fra d. 20. juni-3. september. Det er yderst uhensigtsmæssigt, at fristen ligger hen over sommerferie og høst, og vi opfordrer derfor til, at fristen for ansøgning forlænges.</p>	<p>Bemærkningen giver anledning til ændringer i bekendtgørelsen: Se pkt. 1.6 ovenfor.</p>
2.6.	<p><i>§6 Ansøgning om -forundersøgelser</i> Vedr. nr. 3 og kravet om to direkte sammenlignelige tilbud. Grænsen for, hvornår der skal indhentes flere tilbud, bør være højere. Det er meget få projekter, der kan holdes indenfor 50.000 kr. I andre sammenhænge og styrelser er prisen på 100.000 kr. - fx projekter for Kystdirektoratet.</p>	<p>Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen: Se pkt. 1.8.</p>
2.7	<p><i>§7 stk. 3 Ansøgning om etablering - fravigelse af ejendomsræssig forundersøgelse</i> Vi beder styrelsen komme med eksempler på, hvornår dette kan komme på tale. Det må som minimum være en lodsejers ret at blive hørt og informeret i projekter, der vedrører privat ejendom.</p>	<p>Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen: Landbrugsstyrelsen kan oplyse, at der f.eks. kan være tale om et projekt med en eller få lodsejere, og hvor lodsejers kompensation mv. er kendt på forhånd af projektejer gennem samtale med lodsejer. I det tilfælde kan det være unødvendigt at udarbejde en egentlig rapport om de ejendomsræssige forhold. Fravigelsen vil således alene blive brugt i tilfælde, hvor det står klart, at de deltagende lodsejere er positive over for projektet.</p>
2.8	<p><i>§13. Tilsagn om tilskud til projekter</i> Det fremgår af nr. 2, at lavbundsprojekter skal placeres sådan, at minimum 60% af projektarealet indeholder minimum 6% kulstof</p>	<p>Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen: Se pkt. 1.11 ovenfor.</p>

	<p>ifølge det nye tørvekort. Det fremgår også, at der kan afviges fra dette krav, hvis ansøger kan sandsynliggøre, at tørvekortet ikke er retvisende, og der henvises i den forbindelse til bilag 7. Det er uklart for os, hvordan dette skal forstås, og vi ønsker at vide, om det er muligt at opnå tilsagn ved dokumentation af minimum 6% kulstof via fx jordprøver?</p>	
3.	Limfjordsrådet	
3.1.	<p>Generel bemærkning Positivt at ordningen er toårig, herunder at ansøgningsperioder udmeldes for både 2024 og 2025.</p>	<p>Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen: Landbrugsstyrelsen har noteret bemærkningen.</p>
3.2	<p>Ligesom det er positivt- og fortsat en vigtig prioritering for kommunerne - at der arbejdes med bl.a. at justere (forhøje) satserne for lønudgifter og ændring (forhøjelse) af beløbsgrænse for indhentning af 2 tilbud.</p>	<p>Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen: Se pkt. 1.7 og pkt. 1.8.</p>
3.3	<p>Vi hilser større fleksibilitet i forhold til placering af kvælstofvådområdeprojekterne velkommen. Det giver dog også anledning til behov for præciseringer omkring håndtering / administrering af denne fleksibilitet, herunder VOS'erne forpligtigelser og muligheder, samt samspillet mellem kvælstof- og lavbundsprojekter.</p>	<p>Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen, men giver anledning til ændringer i vejledningen: Se pkt. 1.2 ovenfor.</p>
3.4	<p>Specifikke bemærkninger til bekendtgørelsen <i>Forlængelse af ansøgningsperiode for ansøgninger i 2024</i> Det fremgår af udkast til bekendtgørelse, jf. §5, at ansøgningsperioden for 2024 er fastlagt til 20. juni til og med 3. september 2024. Vores vurdering er at denne periode er for kort, idet den netop ligger i sommerferien - hos kommunerne, som ansøger /projektejer og hos rådgivere / konsulenter, som skal levere de 2 nødvendige tilbud, der skal medsendes for at en ansøgning kan indsendes / er fuldt oplyst.</p> <p>På den baggrund foreslås en forlængelse af ansøgningsperioden: 20. juni – minimum 30. september.</p>	<p>Bemærkningen giver anledning til ændringer i bekendtgørelsen: Se pkt. 1.6 ovenfor.</p>

3-5	<p><i>Større fleksibilitet i tilsagn</i></p> <p>Jf. § 7, stk. 1 skal ansøger udfylde budget. I dag er det sådan at det er muligt for tilsagnshaver ved realiserings projekter at overføre evt. overskydende midler fra anlæg til jordkøb/jordfordeling, men ikke omvendt. Det vil være nyttigt for tilsagnshaver, hvis dette fremover kunne ændres til at gælde begge veje.</p>	<p>Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen:</p> <p>Landbrugsstyrelsen kan hertil oplyse, at de økonomiske rammer afsat til kompensation af lodsejere bliver håndteret særskilt, og er ikke en del af det tilsagnsbeløb, der bliver udbetalt til tilsagnshaver ved projektets afslutning. Der vil derfor med forslaget være tale om en forhøjelse af beløbet til dækning af tilsagnshavers udgifter, der er budgetteret med til gennemførelse af projektet fra ansøgningstidspunktet. Det er dog muligt at søge om en forhøjelse af tilsagnsbeløbet ved en ændringsansøgning.</p> <p>Landbrugsstyrelsen opfordrer til, at der bliver ansøgt om et robust budget, der kan rumme de relevante udgifter til gennemførelse af projektet.</p>
3.6	<p><i>Forenkling / Tast selv</i></p> <p>Vi læser §37 stk. 4 sådan, at handlingerne omkring anmodning om projektførelse og projektoverdragelse fremover ikke skal foregå via Tast selv, men kan gennemføres via e-mail. Det vil være en forenkling, som vi hilser velkommen, og som vi samtidig opfordrer til at søge yderligere anvendt, idet Tast selv fortsat er en flaskehals i den administrative proces omkring håndtering af vand- og klimaprojekter.</p>	<p>Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen:</p> <p>Landbrugsstyrelsen har noteret bemærkningen. Se også pkt. 1.9 ovenfor.</p>
4.	Morsø Kommune	
4.1.	<p>Morsø Kommune ser positivt på, at der i udkast til bekendtgørelsen gives mulighed for at ansøge om tilsagn til tilskud til etablering af kvælstofvådområder i kystvandgruppe niveau frem for på kystvand delopland.</p>	<p>Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen:</p> <p>Landbrugsstyrelsen har noteret bemærkningen.</p>
4.2	<p>Morsø Kommune bemærker, at der i udkast til bekendtgørelsen, som i tidligere bekendtgørelser, ikke er mulighed for at foretage omfordeling af ubrugte midler inden for rammen til jordkøb, jordfordeling og kompensation til tilsagnsbudgettet (anlæg, kommunale løntimer mv.). At denne mulighed ikke foreligger, er uforståelig.</p>	<p>Bemærkningen giver (ikke) anledning til ændringer i bekendtgørelsen:</p> <p>Se pkt. 3.5.</p> <p>Landbrugsstyrelsen kan tilføje, at det vil være en del af et robust budget i forbindelse med ansøgning at have en</p>

	<p>I projekter som omfatter større arealer, indeholdende eksempelvis drænsystemer fra helt tilbage fra 1940'erne og nydræninger frem til nutiden oplever kommunerne, på trods af en omfattende forundersøgelse for lodsejers kendskab inddrages, at der i projekterne opstår forhold på grund af ikke kendte drænsystemer, som skal håndteres i projektet. Sådanne forhold kan ikke i ordningen, som den er i dag, medtages i anlægsbudgettet og vil principielt være en ekstra udgift for kommunerne. Morsø Kommune oplever ligeledes, at jordkøbsrammen ikke fuldt udnyttes i flere projekter, hvorfor der med den nuværende ordning vil være et restbeløb i den samlede tilsagnsramme som ikke kan udnyttes. Ofte er Landbrugsstyrelsen bekendt med et restbudget på jordkøbsrammen inden eller under anlægsfaser af projekterne, hvorfor en restramme, uden konsekvens for jordkøb/lodsejerkompensation, inden for den samlede tilsagnsramme, bør kunne omfordeles til tilsagnsbudgettet. Dette naturligvis forudsat, at projektændringen i tilsagnsbudgettet er grundigt redegjort for.</p> <p>Morsø Kommune mener, at det bør være muligt, ved realisering af vand- og klimaprojekter, at omfordele frit mellem de forskellige budgetrammer, herunder også fra jordkøbsrammen til tilsagnsbudgettet (anlægsrammen), så længe det samlede tilsagn til tilskudsbudget ikke overskrideres. Herved opretholdes det enkelte projekts omkostningseffektivitet.</p> <p>Morsø Kommune foreslår, at der indsættes en stk. 8 i bekendtgørelsens § 25 med ordlyden; Ubrugte midler inden for den økonomiske ramme reserveret til jordkøb, jordfordeling og lodsejerkompensation i tilsagn om tilskud til vand- og klimaprojekter kan i forbindelse med ændring af projektet søges flyttet til tilsagnsbudgettet, så længe den samlede økonomiske ramme for tilsagnet til tilskud ikke forøges.</p>	<p>udgiftspost, der tager højde for ikke kendte eller kortlagte dræn.</p>
5.	Friluftsrådet	
5.1	Friluftsrådet finder det vigtigt, at der er velfungerende støtteordninger, der bidrager til	Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen:

	<p>at fremme indsatser, der reducerer landbrugets udledning af kvælstof og fosfor til vandmiljøet samt landbrugets udledning af drivhusgasser.</p> <p>På den baggrund bakker Friluftsrådet op om, at der er mulighed for at få tilskud til vand- og klimaprojekter, der kan bidrage til etablering af vådområder og udtagning af lavbundsarealer. Friluftsrådet finder det også oplagt at se på mulighederne for mere helhedsorienterede indsatser i ådale, hvorfor det er positivt, at der fremover er mulighed for tilskud til opretning af ådale.</p> <p>Det er samtidig Friluftsrådets vurdering, at der er et stort rekreativt potentiale ved at give befolkningen bedre muligheder for adgang til natur og friluftsliv i de tidligere landbrugsområder, der vådgøres og udtages til natur som en del af vand- og klimaindsatsen. Friluftsrådet mener derfor, at tilskudsordningerne – alene eller i kombination med andre – bør tilrettelægges, så de bedst muligt bidrager til at indfri mulige synergier mellem naturforbedringer og friluftsliv.</p>	<p>Landbrugsstyrelsen vil medtage bemærkningerne i det videre arbejde med at udvikle ordningen.</p> <p>Landbrugsstyrelsen gør i øvrigt opmærksom på, at bekendtgørelsen alene regulerer de offentlige ansøgere og tilsagnshavere. Der er derfor ikke mulighed for at medtage bestemmelser om offentlighedens adgang til private arealer.</p>
6.	Finans Danmark	
6.1	<p>Det foreslåede udkast indeholder bestemmelser om tilskudsordningen til fastholdelse af arealer i vand- og klimaprojekter. Ordningen er en del af den danske strategiske CAP-plan 2023-2027 og fastsætter regler og rammer for gennemførelse af væsentlige nationale indsatser for reduktion af landbrugets udledning af næringsstoffer i form af tilskud til kvælstofvådområder, reduktion af udledningen af drivhusgasser i form af tilskud til lavbundsprojekter, fjernelse af fosfor ved tilskud til fosforvådområdeprojekter og forbedring af fysiske forhold i vandløb ved tilskud til projekter om restaurering af ådale samt eventuel fjernelse af kvælstof og til reduktion af drivhusgasudledning.</p> <p>Vi har ikke bemærkninger til de foreslåede opdateringer af den gældende 2023-bekendtgørelse, der udvider ordningens anvendelsesområde med to nye indsatser og en række justeringer i reglerne for</p>	<p>Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen: Landbrugsstyrelsen har noteret bemærkningen.</p>

	<p>kvælstofindsatsen, lavbundsindsatsen og fosforindsatsen. Vi vil dog endnu engang fremhæve, at siden ordningen er en del af CAP-loven, bør reglerne om panthaverinddragelse, som er fastlagt i CAP-loven, gennemføres i bekendtgørelsen. Det vil bidrage til smidig gennemførelsen af udtagningsprojekterne.</p>	
6.2	<p>Vi bakker op om lavbundsprojekter, som er et centralt element i den politiske aftale om grøn omstilling af dansk landbrug. Vi ønsker med vores bemærkninger at støtte op om, at vand- og klimaprojekter kan gennemføres, og at mulige hindringer for projekternes gennemførelse bliver mindsket i videst muligt omfang, både aktuelt og i fremtiden. Derfor støtter vi op om gennemførelsen af reglerne om panthaverinddragelse, som er beskrevet i CAP-loven.</p> <p>Det fremgår af CAP-lovens bemærkninger i punkt 3.1.4. Udtagningsprojekter og pant, at ”Med bestemmelserne i dele af lovforslagets kapitel 2 samt kapitel 3 vil ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri bl.a. blive bemyndiget til at fastsætte regler vedrørende tilskudsordninger om udtagning af landbrugsarealer til anden anvendelse, herunder udtagning af lavbundslande. Udtagning af arealer har betydning for mange samfundsinteresser, herunder for sikkerheden for penge- og realkreditinstitutternes udlån til landbruget. Det er hensigten, at der i bekendtgørelser vedrørende udtagning af arealer i relevant omfang indsættes regler om, at panthavere, herunder realkredit- og pengeinstitutter, orienteres om konkrete udtagningsprojekter, inden der indsendes ansøgning om tilskud. Ligeledes indsættes i relevant omfang regler om, at der ved anmodning om udbetaling af tilskud skal foreligge dokumentation for en eventuel aftale mellem lodsejere og panthavere i prioriteringsrækkefølgen om hel eller delvis udbetaling af lodsejeres tilskud til panthavere.”</p> <p>Det er bestemt ved lov, at der skal indsættes regler om panthaverinddragelse i bekendtgørelsen, og vi vil derfor understrege</p>	<p>Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen:</p> <p>Landbrugsstyrelsen skal gøre opmærksom på, at bekendtgørelsen regulerer forholdet til de offentlige ansøgere om tilskud til etablering af vand- og klimaprojekter. Bekendtgørelsen regulerer dermed ikke de lodsejere, der deltager frivilligt i projekterne, som i denne sammenhæng må betragtes som en tredjepart. Landbrugsstyrelsen vurderer, at det i reglerne om tilskud til offentlige myndigheder, ikke er sagligt og relevant at indsætte bestemmelser om, at projekteringen skal sikre, at den enkelte lodsejer inddrager sine eventuelle panthavere i forbindelse med den frivillige deltagelse i projekterne.</p> <p>Når projekterne er under etablering kan lodsejerne vælge enten at beholde sine jorde i projektet eller sælge projektjorden til Landbrugsstyrelsen i forbindelse med en jordfordeling. I jordfordelingsprocessen afsiger kommissionen en kendelse, hvor der sker høring af eventuelle panthavere. Beholder lodsejer sine arealer i projektområdet, kan lodsejer blive kompenseret via den nye værditabsmetode eller arealstøtteordningen engangskompensation. Beregning af værditab sker som udgangspunkt som en del af jordfordelingen og derfor vil der også her ske høring af eventuelle panthavere. Størsteparten af lodsejerne, cirka 75 pct., vælger at sælge sine arealer i en jordfordeling. Denne andel forventes at øges fremover, når værditabsmodellen implementeres. Ved valg af arealstøtteordningen engangskompensation indgås der under</p>

	vigtigheden af, at de bliver implementeret i bekendtgørelsen hurtigst muligt.	projektgennemførelsen, og typisk inden afsigelse af kendelsen, en projektaftale om engangskompensation. I forbindelse med indgåelse af aftalen kan den offentlige tilsagnshaver vejlede om behovet for orientering af eventuelle panthavere, og lodsejere kan i projektaftalen frivilligt skrive under på, at dette er sket. Styrelsen opfordrer generelt til, at både projektejere og lodsejere har fokus på orientering af panthavere i relevant omfang. Styrelsen beskriver dette i tilskudsordningens vejledning.
--	---	---